

Силабус курсу: Штучний Інтелект у праві

Ступінь вищої освіти – бакалавр
Галузь знань – 08 Право
Спеціальність – 081 Право
Освітньо-професійна програма - «Право»

Рік навчання: 2, семестр: 4
Кількість кредитів: 5, мова викладання: українська

Керівник курсу:

к.ю.н., доцент, доцент кафедри цивільного права і процесу

Марценко Наталія Степанівна

Контактна інформація:

nata.martsenko@gmail.com, каб. 5318

Опис дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Штучний Інтелект у праві» є надання здобувачам знань та навичок для глибокого розуміння правового регулювання технологій штучного інтелекту (ШІ) та їх впливу на правові відносини. Основна увага приділятиметься аналізу правових аспектів використання ШІ у юриспруденції, включаючи питання відповідальності, етики, конфіденційності та прав людини. Завдання дисципліни включають ознайомлення з базовими поняттями та принципами ШІ, дослідження національних і міжнародних правових актів, а також аналіз змін у правових відносинах у сферах авторського права, договірної права і правосуддя. Серед ключових аспектів вивчення є визначення суб'єктів відповідальності за дії ШІ, розуміння етичних викликів, а також проблеми конфіденційності і захисту персональних даних. Здобувачі також проаналізують, як ШІ впливає на традиційні правові інститути та розглянуть існуючі підходи до їх адаптації в юридичну практику.

Структура курсу

Години (лек. / пр.)	Тема	Результати навчання	Завдання
2 / 2	Тема 1 Штучний інтелект та його вплив на правову систему: основні поняття і категорії	Знати поняття, види та історію розвитку штучного ШІ, його вплив на правову систему, основні напрями використання ШІ в праві, а також етичні та правові виклики, пов'язані з його застосуванням. Вміти аналізувати вплив ШІ на правову сферу, використовувати ШІ для автоматизації правових процесів, прогнозування та аналізу даних, враховуючи етичні аспекти та захист прав людини.	Питання, тести, кейси, есе
2 / 2	Тема 2 Правовий режим Штучного Інтелекту: огляд правових концепцій та підходів	Знати правовий режим ШІ як об'єкта права, розуміти можливу правосуб'єктність ШІ та порівняння з правовим статусом юридичних осіб, малолітніх осіб та тварин, а також знати концепцію «електронної особи» та відповідальність ШІ у різних юрисдикціях. Вміти застосовувати концепції відповідальності ШІ, зважаючи на різні юридичні	Питання, тести, кейси, есе

		підходи та моделі.	
2 / 2	Тема 3 Правове регулювання ІІІ в Україні	Знати стан та перспективи правового регулювання ІІІ в Україні, національні стратегії розвитку ІІІ, а також правові аспекти захисту даних і етичні стандарти, пов'язані з використанням ІІІ. Вміти порівнювати українське законодавство з європейськими підходами до регулювання ІІІ, аналізувати ефективність національних стратегій та програм у контексті розвитку ІІІ.	Питання, тести, кейси, есе
4 / 4	Тема 4 Правове регулювання ІІІ в Європейському Союзі та у світі	Знати європейський підхід до регулювання ІІІ, включаючи принципи відповідальності, захисту прав людини, прозорості та підзвітності, а також міжнародні стандарти і директиви щодо ІІІ. Вміти аналізувати вплив ІІІ на правові системи різних країн та оцінювати проблеми збалансування правових інтересів із технологічним прогресом.	Питання, тести, кейси, есе
2 / 2	Тема 5 Етичні аспекти використання ІІІ у праві	Знати проблеми дискримінації та упередженості у рішеннях ІІІ, баланс між ефективністю ІІІ та дотриманням прав людини, а також важливість прозорості, підзвітності алгоритмів і етичних стандартів у розробці ІІІ для правової сфери. Вміти оцінювати вплив конфіденційності та використання даних на рішення ІІІ, а також аналізувати роль людини у прийнятті правових рішень з використанням ІІІ.	Питання, тести, кейси, есе
2 / 2	Тема 6 Адаптація юридичної професії до Штучного Інтелекту	Розуміти вплив ІІІ на ринок праці в юридичній сфері, включаючи автоматизацію, зникнення і створення нових робочих місць, а також необхідність перекваліфікації та підвищення кваліфікації працівників. Вміти оцінювати етичні проблеми автоматизації юридичних процесів та визначати роль людини у взаємодії з ІІІ.	Питання, тести, кейси, есе
2 / 2	Тема 7 Штучний Інтелект та авторське право	Знати загальну характеристику авторського права, правовий статус творів, створених за участю ІІІ, та міжнародну практику регулювання авторських прав у цьому контексті. Вміти аналізувати етичні та правові виклики, пов'язані з авторством, привласненням і захистом прав інтелектуальної власності при створенні творів із використанням ІІІ.	Питання, тести, кейси, есе
4 / 4	Тема 8 Штучний Інтелект та договірне право: правові колізії та перспективи	Знати особливості використання ІІІ для автоматизації укладення договорів та моніторингу виконання зобов'язань, а також характеристику і правові особливості розумних контрактів (smart contracts). Вміти оцінювати відповідальність сторін у договорах, укладених за допомогою ІІІ, і застосовувати правові механізми для вирішення спорів, що виникають із smart contracts, відрізняючи їх від традиційних методів вирішення спорів.	Питання, тести, кейси, есе

4 / 4	Тема 9 Використання ШІ у судочинстві	Розуміти вплив автоматизації судових процесів і використання ШІ на принципи справедливості та рівності, а також проблеми прозорості і відповідальності за рішення, прийняті ШІ у судовій системі. Вміти оцінювати етичні виклики, що виникають при використанні ШІ у правосудді, і визначати механізми контролю та нагляду за його застосуванням у судовій системі.	Питання, тести, кейси, есе
2 / 2	Тема 10 Конфіденційність в епоху Штучного Інтелекту: проблеми захисту персональних даних	Знати використання ШІ для збору, обробки та аналізу персональних даних, а також питання захисту конфіденційності та впливу на принципи конфіденційності даних, зокрема у контексті регламенту GDPR та інших міжнародних стандартів. Вміти оцінювати права суб'єктів даних у відношенні до використання ШІ та застосовувати норми захисту персональних даних у практиці.	Питання, тести, кейси, есе
4 / 4	Тема 11 Особливості юридичної відповідальності за діяльність ШІ	Знати особливості юридичної відповідальності за дії, здійснені ШІ, проблеми визначення суб'єкта відповідальності, а також правові механізми запобігання шкоді та компенсації збитків, завданих ШІ. Вміти аналізувати етичні та правові виклики у визначенні відповідальності за діяльність ШІ та порівнювати міжнародні підходи до регулювання цього питання.	Питання, тести, кейси, есе

Літературні джерела:

1. The Ethics of Artificial Intelligence and Robotics. Vincent C. Müller, 2020.
2. Artificial Intelligence and the Law. Nehal Bhuta, 2020.
3. Algorithmic Regulation: A Critical Interrogation. Karen Yeung & Martin Lodge, 2019.
4. Regulating Artificial Intelligence Systems: Risks, Challenges, Competencies, and Strategies. Tomasz Szlezak & Marta Ewa Wojciechowska, 2021.
5. AI for Lawyers: How Artificial Intelligence is Adding Value, Amplifying Expertise, and Transforming Careers. Noah Waisberg & Alexander Hudek, 2021.
6. Ethics, Governance, and Regulation in Artificial Intelligence. Oliver Bendel, 2021.
7. Human Rights in the Age of Artificial Intelligence. Steven Feldstein, 2021.
8. Artificial Intelligence and Intellectual Property. Jyoti Rattan, 2020.
9. Artificial Intelligence: Law and Regulation. Woodrow Barfield, 2020.
10. Регламент ЄС щодо ШІ (EU AI Act) (2021)
11. General Data Protection Regulation (GDPR) (2016)
12. Європейська конвенція з прав людини (ECHR) (статті 8 і 14)
13. Закон про кібербезпеку ЄС (EU Cybersecurity Act) (2019)
14. Звіт ООН "World Robotics 2020: AI, Automation, and Law"
15. Khrystyna Lipianina-Honcharenko, Nataliia Martsenko, Anastasiia Melnychuk, Khrystyna Yurkiv, Gregory Hladiy and Mykola Telka. Integrated Approach to the International Aspects of Online Dispute Resolution Formation. CEUR Workshop Proceedings, 2024, 3716, pp. 88-98.
16. Марценко Н.С. Використання цифрових технологій для покращення результатів цивільного правосуддя: зарубіжний досвід. Нове Українське право. Євроінтеграція. 2022. С. 57-65. <http://newukrainianlaw.in.ua/index.php/journal/article/view/392>
17. Drakokhrust T., Martsenko N. Artificial Intelligence in the Modern Judicial System. Journal of Modern Educational Research, 2022; 1: 5. DOI: 10.53964/jmer.2022005. <https://www.innovationforever.com/article.JMER20220107>

Інформаційні ресурси:

1. Офіційний веб-портал Верховної Ради України. URL:<http://portal.rada.gov.ua/>
2. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL:<http://www.president.gov.ua/>
3. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL:<http://www.kmu.gov.ua/>
4. Офіційний веб-портал органів судової влади України. URL:<http://court.gov.ua/>
5. Єдиний державний реєстр судових рішень URL: <https://reyestr.court.gov.ua/>

Політика оцінювання

- Політика щодо дедлайнів та перескладання: Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- Політика щодо академічної доброчесності: Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв).
- Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування та інші причини) навчання може відбуватись в он-лайн формі за наявності дозволу адміністрації університету.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4
20%	20%	20%	20%	5%	15%
Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Поточне оцінювання	Модульний контроль 2	Тренінг	Самостійна робота
Визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять	Модульна контрольна робота (теоретичні питання, тестування, ситуаційне завдання)	Визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять	Модульна контрольна робота (теоретичні питання, тестування, ситуаційне завдання)	Оцінювання виконаних завдань під час тренінгу	Оцінювання завдань самостійної роботи

Модуль 1 та Модуль 2. Оцінка за «Поточне оцінювання» визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих на кожному практичному занятті. Пропуски занять відпрацьовуються у години проведення консультацій. Невідпрацьовані заняття оцінюються в «0». «Модульний контроль» проводиться з урахуванням усіх тем дисципліни. Включає виконання письмової роботи. Здобувачам, які навчаються за індивідуальним графіком, відпрацювання відбуваються у години консультацій у системі Moodle.

Модуль 3. Визначається як середнє арифметичне з виконаних завдань.

Модуль 4. Оцінка за завдання самостійної роботи.

Шкала оцінювання студентів

За шкалою Університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A
85-89	добре	B
75-84		C
65-74	задовільно	D
60-64	достатньо	E
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	FX
1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом	F